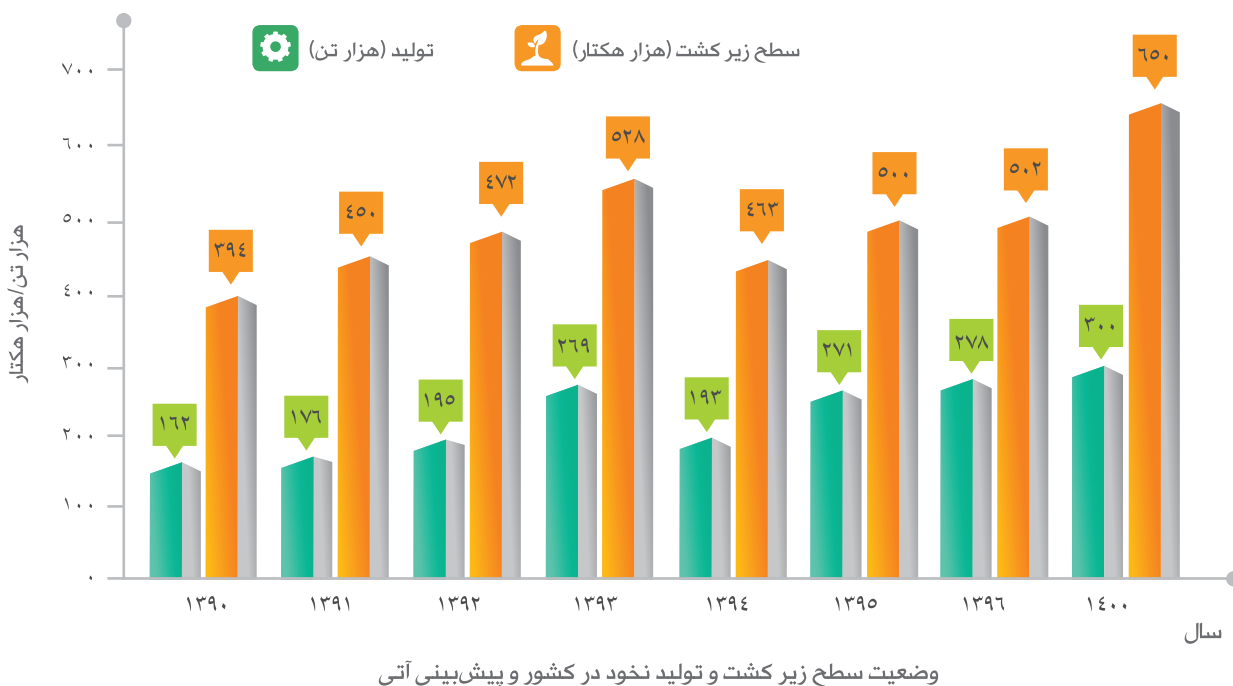

تحول در تولید و اقتصاد دیم‌کاران با ارقام جدید نخود پاییزه

علی سعید و همکاران
موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور

بیان مسئله

سطح زیر کشت و تولید نخود در دنیا به ترتیب ۱۴/۵۶ میلیون هکتار و ۱۴/۷۷ میلیون تن (میانگین عملکرد ۱۰۱۴ کیلوگرم در هکتار) است. ایران با ۵۶۵ هزار هکتار از نظر سطح زیر کشت در رتبه چهارم، با ۲۷۱/۴ هزار تن از نظر میزان تولید در رتبه هشتم دنیا، اما از نظر متوسط عملکرد با ۴۸۰ کیلوگرم در هکتار، در رتبه پنجاه و دوم دنیا قرار دارد. مشکلات متعدد کشت بهاره نخود دیم از قبیل عدم تحمل سرما، حساسیت ارقام محلی به بیماری‌های برق‌زدگی، عدم ارتفاع مناسب برای برداشت مکانیزه و تغییرات اقلیمی و خشک‌سالی‌های اخیر، تولید آن را غیر اقتصادی نموده است. معرفی ارقام مناسب و تغییر سیستم کشت از بهاره به پاییزه، می‌تواند منجر به افزایش ۷۰ الی ۸۰ درصدی عملکرد نخود در کشور شود.

معرفی دستاورد

چهار رقم جدید نخود از جمله سعید، آنا، آتا و نصرت، در آزمایش‌های مقدماتی، پیشرفته و سازگاری و بررسی مقاومت به بیماری‌های برق‌زدگی و پژمردگی فوزاریوم در کشت پاییزه مناطق سرد ارزیابی شدند. ارقام نخود آنا، آتا و نصرت تا سرمای ۱۶/۹- درجه سانتی‌گراد را در شرایط سبز مزرعه بدون پوشش برف تحمل می‌کنند. این ارقام در کشت پاییزه در آزمایش‌های تحقیقی- ترویجی در شهرستان‌های نقده، اشنویه و پیرانشهر از میانگین عملکرد بیش از ۲ تن در هکتار برخوردار بودند.

فرایند تجاری سازی دستاورد

آزمایش‌های تحقیقی-ترویجی این ارقام به پایان رسید. تاکنون مجوز تولید و تکثیر این ارقام برای شش شرکت بخش خصوصی صادر شده که ضمن ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، منجر به مشارکت بیشتر بخش خصوصی در تولید و تامین بذر مورد نیاز کشور خواهد شد. پیش بینی می‌شود این ارقام طی سال‌های آتی در سطح یک میلیون هکتار کشت شوند.

با توجه به قابلیت کاشت، داشت و برداشت کاملاً مکانیزه این ارقام، انتظار می‌رود ضمن کاهش هزینه‌های تولید در کشت نخود، با افزایش معنی‌دار عملکرد، شاهد تحولی در این مناطق کشور و افزایش درآمدزایی کشاورزان باشیم.

پتانسیل اقتصادی و اثربخشی

